

Försvarsutskottets yttrande 2019/20:FöU2y

Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett utskotten tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget för 2020, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas i de delar de rör inkomster och utgifter som berör respektive utskotts beredningsområde. Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2020 samt de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområde 6.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2020 och de preliminära utgiftsramarna åren därefter samt avstyrker motionerna i dessa delar.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, V, KD) och ett särskilt yttrande (SD).

Utskottets överväganden

Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Propositionen

I budgetpropositionens yrkande 6 (2019/20:1) i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ska uppgå till 64 799 753 000 kronor 2020.

Regeringen föreslår även att utgifterna för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 70 543 000 000 kronor respektive 76 738 000 000 kronor för utgiftsområde 6.

Motionerna

I tre motioner (M, V och KD) lämnas förslag om förändringar av ramen för utgiftsområde 6 för 2020 eller för de preliminära ramarna för 2021 och 2022.

I partimotion 2019/20:3060 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) föreslår motionärerna att utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2020 höjs med 564 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 3). I motionens yrkande 4 lämnas även förslag till ökning av de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) föreslår i partimotion 2019/20:2682 att utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2020 ligger på samma nivå som regeringens förslag (yrkande 5). Även i yrkande 7 föreslår motionärerna samma nivå som regeringen för de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår i partimotion 2019/20:2915 yrkande 7 att utgiftsramen för utgiftsområdet för 2020 ligger på samma nivå som regeringens förslag. I motionens yrkande 8 i denna del föreslår motionärerna samma nivå som regeringen för de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet under 2021 och en sänkning under 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Ebba Busch Thor m.fl. (KD) föreslår i partimotion 2019/20:3341 att utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2020 ligger på samma nivå som regeringens förslag (yrkande 3). I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om höjningar av de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I följande tabeller redovisas dels förslaget till utgiftsram för utgiftsområdet för 2020, dels förslaget till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 6

Tusental kronor

År	Regeringen	M	SD	V	KD
2020	64 799 753	+564 000	±0	±0	±0

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 6

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	V	KD
2021	70 543	+1 753	±0	±0	+300
2022	76 738	+1 838	±0	-3 000	+600

Utskottets ställningstagande

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. I och med de förslag som lämnas i budgetpropositionen anser utskottet att regeringen fullföljer de anslagsökningar för 2020 som riksdagen aviserade genom beslutet om 2019 års statsbudget. Regeringen anger att anslagen ökar 2020 för utgiftsområde 6 med ca 4,7 miljarder kronor i jämförelse med 2019, inklusive pris- och löneomräkning. De största ökningarna föreslår regeringen för anslagen 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap, 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar samt 1:4 Forskning och teknikutveckling.

Utskottet kan konstatera att regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2020 med en försvarspolitisk proposition för perioden 2021–2025. Ett viktigt ingångsvärde för den försvarspolitiska propositionen är Försvarsberedningens rapporter Motståndskraft och Värnkraft. Regeringen har mot den bakgrunden lämnat förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 6 som innebär att det militära försvaret utöver tidigare fattade beslut tillförs 5 miljarder kronor 2022. Därutöver tillförs det militära försvaret ytterligare 5 miljarder kronor årligen under den resterande försvarsinriktningsperioden fram till 2025.

Regeringen anför att helheten i Försvarsberedningens förslag ska genomföras i den försvarspolitiska propositionen på ett sådant sätt att det ryms inom den ekonomiska ramen. Utskottet kan konstatera att de näst största investeringarna i den samlade investeringsplanen för staten i fråga om anskaffning, utveckling och vidmakthållande 2020–2022 rör försvarsmateriel

och krisberedskap (31 procent). Endast vägar och järnvägar har mer omfattande investeringar under perioden (40 procent). Utskottet lägger därför stor vikt vid att Försvarets materielverk (FMV) fortsätter att vidta åtgärder för att säkerställa ett effektivt och rationellt nyttjande av tilldelade medel samtidigt som anslagsökningar anvisas inom utgiftsområdet. I budgetbetänkandet för 2019 anförde utskottet att ökande volymer av fullt utrustade, bemannade och utbildade förband som är tillgängliga är en viktig del av det målet, vilket på sikt kräver ökade ekonomiska resurser men också bättre, mer kostnadseffektiva och transparenta materielanskaffningsprocesser. Mot bakgrund av att FMV:s omkostnader motsvarade 17 procent av de fakturerade intäkterna konstaterade utskottet att omkostnaderna låg på sådana nivåer att arbetet med att öka kostnadseffektiviteten i materieförsörjningsprocessen behövde intensifieras ytterligare. Med de ökningarna som nu aviseras anser utskottet att det arbetet blir än viktigare för att kunna förverkliga de försvarspolitiska överenskommelserna. Utskottet kan konstatera att utgiftsområde 6 blir föremål för betydande förstärkningar under åren 2020, 2021 och 2022. Utskottet lägger därför allt större vikt vid att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa ett kostnadseffektivt nyttjande av tilldelade medel för alla de områden inom totalförsvaret som förstärks genom att riksdagen anvisar ytterligare anslagsmedel.

Med hänvisning till vad utskottet inledningsvis anför om vikten av att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret och då de föreslagna tillskotten bidrar till att möjliggöra detta föreslår försvarsutskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 6 samt de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet åren därefter enligt budgetpropositionen. Motionernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 22 oktober 2019

På försvarsutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Niklas Karlsson (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Sven-Olof Sällström (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Alexandra Völker (S), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Alexandra Anstrell (M), ClasGöran Carlsson (S), Lars Thomsson (C) och Janine Alm Ericson (MP).

Avvikande meningar

1. Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (M)

Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Moderaternas partimotion 2019/20:3060 om ramar för utgiftsområde 6 för 2020 och de preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga partiers förslag i berörda delar.

I ljuset av ett globalt säkerhetsläge som präglas av instabilitet och oförutsägbarhet måste Sveriges samlade totalförsvar, dvs. både det militära och det civila försvaret, stärkas. Krigsförbandens operativa förmåga måste öka, och det kräver förstärkningar över hela linjen. Vi anser att det finns stora brister i det svenska försvaret som måste åtgärdas. På längre sikt måste Sveriges förmåga stärkas för att kunna möta de ökade hot vi ser i vår omvärld. Tack vare att Moderaternas och Kristdemokraternas budget antogs av riksdagen hösten 2018 har förstärkningen av Sveriges försvar kunnat fortsätta. Syftet med de anslagsförstärkningar som Moderaterna och Kristdemokraterna föreslog för perioden 2019–2021 var att ge Försvarsmakten nödvändiga resurser för att genomföra inriktningen t.o.m. 2020 i det innevarande försvarsbeslutet. De resursökningar som föreslagits antogs därefter även av den regering som tillträdde i januari 2019 och lägger en bra grund t.o.m. 2021. Samtidigt kan vi konstatera att Försvarsberedningen redovisade sin slutrapport under våren 2019 och att beredningens förslag förutsätter en nästan femtioprocentig ökning av försvarsanslaget fram till 2025. Att på kort tid kunna omsätta den ökningen av resurser i motsvarande ökning i försvarsförmåga kommer att innebära stora utmaningar. Vi anser därför att fungerande styrning och uppföljning måste prioriteras framöver. Det är av största vikt att Försvarsberedningens förslag genomförs i sin helhet. I linje med det har vi lagt fram ett förslag till utgiftsram för 2020 och preliminära ramar för 2021 och 2022, vilket innebär en anslagsökning med 564 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag och ytterligare tillskott 2021 och 2022. Vårt förslag ger därmed förutsättningar för att skapa ett fungerande totalförsvar i en alltmer osäker tid.

2. Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (V)

Hanna Gunnarsson (V) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslaget i Vänsterpartiets partimotion 2019/20:2915 om preliminär ram för utgiftsområdet för 2022. Jag har inget att invända mot regeringens förslag till utgiftsram för 2020 och till preliminär utgiftsram för 2021 eftersom de ligger på samma nivå som Vänsterpartiets förslag. Regeringens förslag till preliminär ram för 2022 bör däremot avstyrkas liksom övriga partiers förslag i berörda delar.

Vänsterpartiet har lagt fram ett eget budgetförslag som utgör en plan för jämlikhet och grön omställning. I den prioriteras satsningar på välfärden i kommuner och landsting och på att minska de ekonomiska klyftorna. Även de ekonomiskt mest utsatta prioriteras, och Vänsterpartiet föreslår ett stort klimatpaket för grön omställning. Detta finansieras framför allt genom höjda kapitalskatter och genom att höja skatten för höginkomsttagare. Regeringens budget däremot vidgar klyftorna i samhället och leder till underfinansiering av välfärden i ett läge där behoven är stora. Inte heller den nödvändiga klimatomställningen klarar regeringen av. Vänsterpartiets förslag är ett helhetsförslag som jag kommer att stödja i kammaren och där den preliminära utgiftsramen för 2022 skiljer sig från regeringens. För 2022 bör ramen för utgiftsområde 6 sänkas med 3 miljarder kronor för att satsningar inom andra områden ska kunna prioriteras. Därutöver anser jag att det då är nödvändigt att omfördela medel från det militära försvaret till en uppbyggnad av civilt försvar och krisberedskap.

3. Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (KD)

Mikael Oscarsson (KD) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Kristdemokraternas partimotion 2019/20:3341 om ramen för utgiftsområde 6 för 2020 och de preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022. Jag har inget att invända mot regeringens förslag till utgiftsram för 2020 eftersom den ligger på samma nivå som Kristdemokraternas. Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för 2021 och 2022 bör avstyrkas liksom övriga partiers förslag i berörda delar.

Kristdemokraterna satsar sammantaget 300 miljoner kronor mer än regeringen på det civila försvaret 2021 och 600 miljoner kronor mer än regeringen under 2022. Ett starkare försvar som ändamålsenligt kan försvara

Sveriges gränser kräver resurstillskott till såväl det militära som det civila försvaret. Samtidigt anser jag att det är nödvändigt att lyfta blicken och se över på vilka nya fronter vi måste kunna försvara oss. Nya hot som ett traditionellt försvar inte rår på har uppstått, s.k. hybridhot. Den svenska förmågan till cybersäkerhet och psykologiskt försvar måste därför stärkas. Kristdemokraterna föreslår i sin budget en ny myndighet som får i uppgift att bidra till och sprida forskning kring informationskrigföring och propaganda. Jag anser att de preliminära ramarna för 2021 och 2022 behöver utökas för att finansiera den nya myndigheten för psykologiskt försvar och en cybersäkerhetsmyndighet.

Särskilt yttrande

Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (SD)

Roger Richthoff (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Caroline Nordengrip (SD) anför:

I Sverigedemokraternas partimotion 2019/20:2682 föreslås att utgiftsramen för 2020 och de preliminära ramarna för 2021 och 2022 för utgiftsområde 6 ligger på samma nivå som regeringens förslag. Vi har därför inget att invända mot regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen och anser att övriga partiers förslag bör avstyrkas i berörda delar.

Samtidigt vill vi understryka att målsättningen måste vara att stärka det svenska totalförsvaret i en omfattning som återställer dess förmåga att skydda hela territoriet från yttre hot. Vi anser att det kräver satsningar på såväl ett skalförsvar som ett invasionsförsvar för att skapa en tröskeleffekt. Vi anser att ett sådant försvar inte bara baseras på högteknologiska vapen utan även på en stark försvarsvilja. Detta i sin tur uppnås genom satsningar på en utökad värnplikt, engagerade och lojala medborgare samt en stark uppslutning till totalförsvarets frivilligorganisationer. Vi vill understryka vikten av att förslagen i Försvarsberedningens rapport ”Värnkraft” finansieras fullt ut med målsättningen att Försvarsmaktens anslagsmedel uppgår till 84 miljarder kronor senast 2025. Vi anser vidare att det är nödvändigt att förbereda för en fortsatt stegvis upptrappning under den kommande försvarsbeslutsperioden 2026–2030 för att uppnå 2 procent av BNP senast 2030.